

Тетяна ПРОКОПОВИЧ

*Кандидат психологічних наук, доцент
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
доцент кафедри образотворчого мистецтва
Луцьк, Україна
E-mail: prokopovych.tetiana@gmail.com*

Tatiana PROKOPOVYCH

*Psychological Sciences PhD
Art Department in Volyn National University n. a. Lesya Ukrainka
Lutsk, Ukraine
E-mail: prokopovych.tetiana@gmail.com
ORCID 0000-0001-9935-6645.*

ХУДОЖНЯ ТВОРЧИСТЬ ЯК КОНТИНУУМ РАЦІОНАЛЬНОГО ТА ІНТУЇТИВНОГО У СУЧАСНОМУ МИСТЕЦТВІ

ARTISTIC CREATIVITY AS A CONTINUUM OF RATIONAL AND INTUITIVE IN MODERN ART

Художня творчість в сучасному мистецтві представляє собою складний процес, в якому взаємодіють раціональні та інтуїтивні аспекти. Розглядаючи цей процес як континуум, можна визначити кілька ключових питань.

Постановка проблеми, її зв'язок з важливими завданнями. Сучасне мистецтво активно працює з експериментами та інноваціями. Це відкриває простір для раціонального підходу до випробування нових ідей, а також для інтуїтивного вибору шляху, який може призвести до несподіваних результатів. У сучасному мистецтві художники часто поєднують раціональний підхід із здатністю відчувати та виражати емоції. Раціональність може виявлятися у виборі теми, техніки, або структури твору, тоді як інтуїція дозволяє художникові відчути енергію моменту та додати до твору емоційну глибину.

Аналіз останніх наукових публікацій. З розвитком технологій художники мають доступ до нових інструментів та технік, що може підсилити раціональний аспект їхньої творчості, адже, використання комп'ютерних програм, віртуальної реальності, або інших інновацій може викликати нові підходи до творчого процесу. Сьогодні багато міжнародних інституцій, мистецьких резиденцій, культурних фондів і приватних галерей підтримують Україну і українських художників. Роботи українських митців представлені на Венеціанській бієнале 2022 [1]. Деякі художники вдаються до філософських концепцій у своїй роботі. Проте, і тут можна проглянути раціональність, адже відбувається аналіз філософських ідей та їх втілення в образотворчій формі.

Мета. Висвітлення взаємодії раціональності та інтуїції у сучасному мистецтві, що створює багатогранний контекст для творчості.

Виклад основного матеріалу. Сучасні художники, часто використовують спостереження навколишнього світу як так звані вихідні пункти для своєї творчості, що в свою чергу виступає як раціональний аналіз оточення. Художники часто перемішують ці елементи, утворюючи власний, унікальний

підхід до мистецтва. Цей континуум відкриває можливості для творчого розвитку та вираження як раціонального, так і інтуїтивного бачення світу через мистецтво.

Поєднання раціональності і інтуїції в образотворчому мистецтві може бути особливо цікавим і творчим процесом для художника. Варто зазначити кілька шляхів, якими ці два елементи можуть взаємодіяти. Художник може почати з раціонального аналізу ідеї чи концепції своєї роботи. Це може включати дослідження та планування елементів, які будуть включені в твір. Раціональний підхід може виявитися у виборі матеріалів, які найкраще відповідають задуманому художником ефекту. Натомість інтуїція може стати ключовою частиною вираження емоцій у творі. Художник може дозволити своїй інтуїції визначити колір, текстуру, та інші аспекти, щоб виразити почуття. Інтуїція може також спонукати художника експериментувати з формами та композицією, дозволяючи творити несподівані та унікальні рішення. Під час процесу творення може виникати момент інтуїтивного редагування. Після завершення основної частини роботи, раціональний аналіз може використовуватися для вдосконалення та оптимізації деяких аспектів.

Раціональність може включати в себе використання попереднього досвіду та знань. Є думка, що певний прошарок сучасного мистецтва формується на фундаменті попередніх епохи, яке проглядається в фрагментованому копіюванні [2]. Інтуїція, у свою чергу, може бути поєднана з раціональним досвідом, дозволяючи художнику вибрати найефективніші та емоційно насичені рішення. Така взаємодія раціональності та інтуїції робить творчий процес більш глибоким що дозволяє художникам створювати різноманітні, значущі та оригінальні твори мистецтва.

Інтуїтивний підхід у творчому процесі має декілька варіацій, які можуть внести значний внесок у розвиток та якість творчої роботи художника. Інтуїція сприяє виникненню оригінальних та непередбачених ідей, що робить твір унікальним і виражає особистий стиль художника. Може допомагати в уникненні шаблонів та стандартних підходів, що стимулює творчість та креативність. Інтуїтивний підхід дозволяє художнику висловлювати емоції безпосередньо через твір мистецтва, використовуючи форму, колір, та інші візуальні елементи. При цьому інтуїтивний вираз може створювати глибоке емоційне враження у глядача та передавати особистий досвід художника [3]. Також інтуїція дає можливість творити спонтанно, без жорстких рамок і попередньої деталізації. Це може привести до несподіваних, але захопливих результатів. Інтуїтивний підхід може прискорити творчий процес, оскільки художник працює в гармонії з власною інтуїцією, не витрачаючи час на аналіз або планування, що є особливо важливим в абстрактному мистецтві, де інтуїтивне вираження може бути основним методом вираження. Такий підхід може допомагати художнику знаходити внутрішню гармонію у творчому процесі та в результаті роботи. Інтуїтивний підхід в мистецтві надає художникам свободу та можливість творити нестандартні, емоційно насичені твори, що робить його важливою складовою творчого процесу.

Раціональний підхід у творчому процесі також має свої вагомі переваги, які допомагають художникам вдосконалювати свої роботи і досягати конкретних цілей. Він дозволяє художнику структурувати та організувати свої ідеї перед початком творчого процесу. Це може включати в себе складання планів, визначення основних етапів роботи, та розробку концепцій. Стимулює глибше розуміти і ретельно вивчити матеріали та техніки, що може підвищити якість роботи та розширити його технічні можливості. Раціональний підхід дозволяє художникам зберігати більший контроль над творчим процесом та його результатами. Даний підхід може бути особливо ефективним при створенні великих проєктів або робіт, де важливий точний контроль над деталями. Адже він дозволяє художникові докладно аналізувати елементи свого твору та вирішувати технічні проблеми, уникнути можливих проблем під час роботи та забезпечити логічну структуру твору.

Раціональний підхід дозволяє художникам ефективно використовувати свій час, уникати зайвих затримок та забезпечувати продуктивність в процесі творення, що сприяє постійному професійному розвитку художника, оскільки він може систематично вдосконалювати свої навички та технічні здібності.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок. Об'єднання раціонального та інтуїтивного підходів може дозволити художникам насолоджуватися найкращими аспектами обох підходів, створюючи твори, що поєднують структурованість та креативність.

Якщо задатися питанням про більшу актуальність раціонального чи інтуїтивного сучасного мистецтва, то такий підхід є суб'єктивним і залежить від того, які аспекти мистецтва розглядаємо, а також від смакових уподобань та тенденцій у сучасному суспільстві. Обидва підходи є важливими і мають свої власні місця та значення в мистецтві, тому важливо розглядати їх як комплементарні, а не взаємовиключні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Петриненко О. Голос українських митців на Венеційській бієнале 2022 URL: <https://www.afisha.it/cultura/holos-ukrainskykh-myttstv-na-venetsijskij-biennale-2022/> (дата звернення: 03.05.2023)
2. Протас М., Лоссовський Є. Аспекти сучасної культурно-мистецької практики у просторі міждисциплінарних природничо-наукових досліджень. Сучасне мистецтво. Вип1. Київ, 2004. С. 97-116.
3. Це мрія тепер — просто побачитись, просто жити. Українські художники показують своє мистецтво про війну. URL: <https://zaborona.com/ukrayinski-hudozhnyku-pokazuuyut-svoeye-mystecztvo-pro-vijnu/> (дата звернення: 20.05.2023).

